

Muistio 19.5.2015

Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muuttamisesta ja maa- ja metsätalousministeriön asetus laitosten elintarvikehygieniasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muuttamisesta

TIIVISTELMÄ

Maa- ja metsätalousministeriön asetusta elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta (1368/2011) ja maa- ja metsätalousministeriön asetusta laitosten elintarvikehygieniasta (795/2014) esitetään muutettavaksi. Muutosten tarkoituksena olisi ottaa käyttöön myös porojen osalta EU-lainsäädännön mahdollisuus aloittaa tarhatun riistan teurastaminen jo alkutuotantopaikalla lainsäädännössä asetetuin edellytyksin. Tätä mahdollisuutta voitaisiin hyödyntää sellaisille poroille, jotka asettuvat kesäaikaan viljelyksille tai pihaille ja joita ei saada palaamaan niiden luontaisille laidunalueille. Tarkastuseläinlääkäri tai kunnan virkaeläinlääkäri tekisi poroille elävänä tarkastuksen, porot voitaisiin lopettaa ampumalla ja verenlaskun jälkeen porot kuljetettaisiin poroteurastamoon loppuun teurastettavaksi ja niille tehtäisiin lihantarkastus tarkastuseläinlääkäriin toimesta. Asetusmuutosten olisi tarkoitus tulla voimaan 1.6.2015 alkaen.

TAUSTAA

EU-lainsäädäntö antaa mahdollisuuden tarhatun riistan teurastuksen aloittamiseen jo alkutuotantopaikalla, kun lainsäädännössä olevat ehdot täyttyvät. Kansallisessa lainsäädännössä tämä mahdollisuus on otettu käyttöön muulla tarhatulla riistalla kuin porolla. Nyt mahdollisuus laajennettaisiin myös poroon. Asetusmuutosten taustalla on Paliskuntain yhdistyksen v. 2014 tekemä aloite.

LAINSÄÄDÄNTÖ

EU-lainsäädäntö

Euroopan parlamentin ja neuvoston eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä antaman asetuksen (EY) N:o 853/2004 (*eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetus*) liitteen I kohdassa 1.6. säädetään tarhatun riistan määritelmästä. EU-lainsäädännössä poro luetaan tarhattuun riistaan.

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen liitteen III jakson III kohdan 3 mukaan tarhattuja sorkkaeläimiä voidaan teurastaa alkuperäpaikalla toimivaltaisen viranomaisen luvalla asetuksessa mainituin edellytyksin.

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen liitteen III jakson I luvun IV kohdan 19 mukaan laitoksessa on oltava erilliset tilat tilalla teurastetun tarhatun riistan nylkemättömien ruhojen vastaanottoon ja säilytykseen.

Kansallinen lainsäädäntö

Maa- ja metsätalousministeriön elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1368/2011) (*alkutuotantoasetus*) liitteen 2 1.2 luvussa säädetään teurastamisesta alkutuotantopaikalla, mutta lukua ei sovelleta poroon.

Maa- ja metsätalousministeriön laitosten elintarvikehygieniasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (795/2014) (*laitosasetus*) liitteen 2 5 luvussa säädetään poroteurastamojen rakenteellisista lisävaatimuksista ja liitteen 2 1.6 luvussa säädetään teurastuksesta ilmoittamisesta.

Laitosasetuksen liitteen 2 4 luvussa säädetään tarhatun riistan teurastamon ja pienteurastamon rakenteellisista ja toiminnallisista lisävaatimuksista.

TAVOITTEET

Ehdotusten tarkoituksena olisi ottaa käyttöön myös porojen osalta EU-lainsäädännön mahdollisuus aloittaa tarhatun riistan teurastaminen jo alkutuotantopaikalla lainsäädännössä asetetuina edellytyksin. Tätä mahdollisuutta voitaisiin hyödyntää sellaisille poroille, jotka asettuvat kesäaikaan viljelyksille tai pihaille ja joita ei saada palaamaan niiden luontaisille laidunalueille (ns. peltoporot). Tarkastuseläinlääkäri tai kunnan virkaeläinlääkäri tekisi näille poroille elävänä tarkastuksen, porot voitaisiin lopettaa ampumalla, ja verenlaskun jälkeen porot kuljetettaisiin poroteurastamoon loppuun teurastettavaksi ja niille tehtäisiin lihantarkastus tarkastuseläinlääkäriin toimesta.

VAIKUTUKSET

Paliskuntain yhdistyksen esittämän arvion mukaan ampumalla lopetettaisiin vuosittain muutamia kymmeniä poroja, yhteensä korkeintaan 300, mikä vastaisi noin enimmillään 0,3 % porojen vuotuisesta kokonaisteurasmäärästä. Tällä hetkellä ampumalla lopetetut porot on teurastettu omaan käyttöön. Asetusmuutosten myötä poronostajat saisivat toimittaa ammutut porot poroteurastamoon lihantarkastukseen, jolloin lihantarkastuksessa hyväksytyyn poronlihan voisi edelleen toimittaa jatkojalostukseen hyväksytyihin liha-alan laitoksiin.

Asetusmuutoksilla olisi myös vaikutusta yhteiskuntarauhaan. Koska porot laiduntavat vapaasti maanomistusoloista välittämättä, ne saattavat harhaila niiden luontaisilta laidunalueilta, etenkin kesällä, ja asettua maanviljelijöiden viljelyksille tai ihmisten pihaille, asutusten ja taajamien läheisyyteen. On tilanteita, että niitä ei saada palaamaan niiden luontaisille laidunalueille. Porot aiheuttavat vahinkoa ja haittaa viljelyksillä ja piholla. Yhteiskuntarauhan takaamiseksi porot on tällöin lopetettava ampumalla. Poronhoitolain (848/1990) 31 §:ssä säädetään, että poroja on hoidettava siten, etteivät ne pääse viljelyksille ilman maanomistajan lupaa, eivätkä myöskään puutarhoihin ja vakinaisten asuntojen pihoihin.

VALMISTELU

Asetusluonnokset on valmisteltu virkatyönä ja yhteistyössä Paliskuntain yhdistyksen, Lapin aluehallintoviraston ja Elintarviketurvallisuusviraston kanssa. Asetusluonnokset ovat olleet sähköisellä lausuntokierroksella keväällä 2015 ja lausunnot saatiin Paliskuntain Yhdistykseltä, Suomen Kuntaliitolta, Elintarviketurvallisuusvirastolta, Suomen riistakeskukselta, Päivittäistavarakauppayhdistys ry:ltä ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitolta. Lausunnoissa kannatettiin asetusehdotuksia.

VOIMAANTULO

Asetusmuutokset tulisivat voimaan 01.06.2015.

YKSITYISKOHTAINEN SISÄLTÖ

Ehdotus maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1368/2011) (alkutuotantoasetus) muuttamisesta (xxx/2015)

Asetuksen liitteen 2 (Toimialakohtaiset vaatimukset alkutuotannolle) 1.2 lukua (Teurastaminen alkutuotantopaikalla) muutettaisiin poistamalla sieltä lause ”lukuun ottamatta poroja”. Näin eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen liitteen III jakson III kohdan 3 mahdollisuus aloittaa tarhattujen sorkkaeläinten teurastaminen alkuperäpaikalla toimivaltaisen viranomaisen luvalla ja asetuksen ehtojen täytyessä laajennettaisiin koskemaan myös poroja, muun tarhatun riistan lisäksi.

Ehdotus maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi laitosten elintarvikehygieniasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (795/2014) (laitosasetus) muuttamisesta (xxx/2015)

Asetuksen liitteen 2 (Eri toimialojen laitosten rakenteelliset ja toiminnalliset lisävaatimukset) lukuun 1.6. (Teurastuksesta ilmoittaminen) lisättäisiin lause, että niiden porojen osalta, joihin sovelletaan alkutuotantoasetuksen liitteen 2 1.2 lukua, lihantarkastustarpeesta tulisi ilmoittaa riittävän ajoissa. Ns. peltoporojen kohdalla vaatimus, että poroteurastamatoimijan olisi ilmoitettava lihantarkastustarpeesta lihantarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle vuorokautta aiemmin, ei olisi käytännössä mahdollinen.

Asetuksen liitteen 2 (Eri toimialojen laitosten rakenteelliset ja toiminnalliset lisävaatimukset) 5 luvun (Poroteurastamon rakenteelliset lisävaatimukset) otsikkoon lisättäisiin sanat ”ja toiminnalliset”, sillä otsikon alla olevassa luvussa on rakenteellisten vaatimusten lisäksi myös toiminnallisia vaatimuksia.

Asetuksen liitteen 2 (Eri toimialojen laitosten rakenteelliset ja toiminnalliset lisävaatimukset) 5 luvun (Poroteurastamon rakenteelliset lisävaatimukset) kohtaan 1 lisättäisiin virke ”sekä tämän asetuksen liitteen 2 4.1. luvun 3 kohdassa ja 4.2. luvun 1 ja 2 kohdassa tarhatun riistan teurastamolle ja pienteurastamolle asetettuja vaatimuksia.”. Poroteurastamo voisi ottaa vastaan poroja, joiden teurastus olisi aloitettu jo alkutuotantopaikalla ja jotka olisi kuljetettu poroteurastamoon eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen liitteen III jakson III kohdan 3 vaatimusten mukaisesti. Porojen mukana olisi oltava eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetuksessa ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksessa edellytetyt asiakirjat. Toimijan olisi tarkastettava tiedot ja toimitettava ne tarkastuseläinlääkärille. Jos poroteurastamo ottaisi vastaan eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen liitteen III jakson III kohdan 3 vaatimusten mukaisesti eläimiä, joiden teurastus olisi aloitettu jo alkutuotantopaikalla, olisi niiden vastaanottamiseen ja säilytykseen oltava erillinen tarvittaessa jäähdytetty tila. Erillistä tilaa ei kuitenkaan tarvittaisi, jos eläimen teurastamista jatkettaisiin välittömästi laitokseen tuonnin jälkeen. Nämä vaatimukset olisivat linjassa laitosasetuksen tarhatun riistan teurastamon ja pienteurastamon vastaavien vaatimuksen kanssa, joihin viitattaisiin. Porojen teurastuskausi on syksyllä ja talvella, ja teurastuksen aloittamista alkutuotantopaikalla käytännössä sovellettaisiin kesällä, jolloin poroteurastamot ovat tyhjillään, ja yksittäisten porojen loppuun teurastus onnistuisi nopeasti, välittömästi niiden laitokseen tuonnin jälkeen.

Asetuksen liitteen 2 (Eri toimialojen laitosten rakenteelliset ja toiminnalliset lisävaatimukset) 5 luvun (Poroteurastamon rakenteelliset lisävaatimukset) kohtaan 1 lisättäisiin myös lause

”Pitopaikka on rinnastettavissa alkutuotantopaikkaan.”. Tarhatun riistan kohdalla käytetty termi pitopaikka ei sellaisenaan sovellu poroille, joilla sopivampi termi olisi alkutuotantopaikka.

Asetuksen liitteen 2 (Eri toimialojen laitosten rakenteelliset ja toiminnalliset lisävaatimukset) luvun 5 (Poroteurastamon rakenteelliset lisävaatimukset) kohdassa 2 jo oleva lause ”Talvella poroja ei tarvitse juottaa, jos niiden saatavilla on riittävästi puhdasta lunta” on notifioitu komissiolle ja muille jäsenvaltioille tammikuussa 2015.